

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

Кафедра обліку, аналізу і контролю

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
доц. А.В. Сташин

(підпис)

“29” серпня 2024 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКА ЕКСПЕРТИЗА**

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань:

07 «Управління та адміністрування»
(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність:

071 «Облік і оподаткування» _____
(код та найменування спеціальності)

освітньо-професійна
програма:

«Облік, аналіз та фінансові розслідування»
(найменування спеціалізації)

освітній ступінь:

магістр
(бакалавр, магістр)

ЛЬВІВ 2024

Програма навчальної дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза»
для студентів за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньої – професійної програми «Облік, аналіз та фінансові розслідування»
освітнього ступеня – магістр

28 серпня 2024 року – 8 с.

Розробник:

Шот А.П., доцент кафедри обліку, аналізу і контролю, к.е.н., доцент

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри обліку, аналізу і контролю
Протокол № 1 від «28» серпня 2024 р.

В.о. зав. кафедри _____ доц. **Приймак С.В.**
(підпис)

Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу
Протокол № 1 від «29» серпня 2024 р.

© Шот А.П., 2024 рік
© ЛНУ імені Івана Франка, 2024 рік

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вивчення дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» є необхідною складовою у підготовці фахівців з обліку і оподаткування. За останні роки в Україні значно зросла кількість злочинів практично у всіх сферах економіки. Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», усі операції, які здійснюються на будь-якому підприємстві, організації чи установи, повинні відображатися в бухгалтерських документах, які є основним джерелом інформації при розслідуванні економічних злочинів і вирішенні господарських спорів в судах, проведенні судово-бухгалтерської експертизи. Спеціалісти з бухгалтерському обліку завжди залучалися в ході кримінального чи цивільного процесу для оцінки матеріалів справи та проведення судово-бухгалтерської експертизи. Знання усіх процедур проведення судово-бухгалтерської експертизи, вміння їх застосовувати в практичній діяльності на сьогоднішній день є найефективнішим способом захисту або обвинувачення особи в скоєнні дій фінансово-економічного характеру.

Предмет навчальної дисципліни

Предметом судово-бухгалтерської експертизи є сумнівні господарські операції виробничо-фінансової діяльності підприємств, відображені у бухгалтерських документах і винесені на розслідування та судовий розгляд, достовірність яких потребує підтвердження провідними спеціалістами в галузі бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» є навчити здобувачів вищої освіти вміло застосовувати теоретичні знання з організації та методики проведення судово-бухгалтерської експертизи у практичній діяльності, складати висновки за наслідками проведеної експертизи та вміти реалізувати їх в судовому процесі.

Основні завдання

У процесі вивчення навчальної дисципліни перед здобувачами поставлені такі завдання:

- формування у здобувачів вмінь та навичок щодо експертної діяльності в галузі бухгалтерського обліку;
- вивчення процесуальних та методичних особливостей експертизи;
- встановлення способів здійснення експертного дослідження;
- дослідження заходів щодо запобігання правопорушенням в економічній сфері та ін.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Навчальна дисципліна «Судово-бухгалтерська експертиза» є вибірковою дисципліною освітньо-професійної підготовки магістрів з обліку і оподаткування. Вона формує базу знань та взаємопов'язана з такими дисциплінами, як «Стратегічний управлінський облік і аналіз», «Облік і оподаткування за видами економічної діяльності», «Фінансовий аналіз», «Організація і методика контролю та аудиту», «Облік в управлінні суб'єктами економіки», «Організація обліку і оптимізація оподаткування», «Організація і методика фінансових розслідувань» та ін.

Вимоги до компетентностей, знань і умінь

В результаті вивчення навчальної дисципліни у здобувача мають бути сформовані такі компетентності:

загальні:

- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

спеціальні:

- здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.
- здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків.
- здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.
- здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

Програмні результати

- знати теорію, методику і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження;
- обґрунтовувати вибір оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання на підставі діючого податкового законодавства;
- застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику.
- готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю, оподаткування.

Вивчення навчальної дисципліни «Судово – бухгалтерська експертиза» передбачає досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки фахівця, за якого він повинен

знати:

- теоретичні аспекти організації та проведення судово-бухгалтерської експертизи;
- нормативно-законодавчі акти, які регулюють експертну діяльність у сфері економіки;
- методику проведення судово-бухгалтерської експертизи;
- практичні основи проведення експертизи та використання її результатів.

вміти:

- застосовувати одержані теоретичні знання з судово-бухгалтерської експертизи на практиці;
- скласти план – графік проведення судово – бухгалтерської експертизи;
- використовувати нормативні та законодавчі акти з судово-бухгалтерської експертизи;
- вміти використовувати облікові документи при проведенні бухгалтерської експертизи;
- виявляти та усувати причини та умови, що сприяють скоєнню злочинів в галузях економіки;
- скласти експертний висновок за наслідками проведеної судово - бухгалтерської експертизи;
- вміти правильно використовувати спеціальні економічні знання при проведенні судово-бухгалтерської експертизи.

Опанування навчальною дисципліною повинно забезпечувати необхідний рівень сформованості вмінь:

Назва рівня сформованості вмінь	Зміст критерію рівня сформованості вмінь
1. Репродуктивний	Вміння відтворювати знання, передбачені даною програмою
2. Алгоритмічний	Вміння використовувати знання в практичній діяльності при розв'язуванні типових ситуацій
3. Творчий	Здійснювати евристичний пошук і використовувати знання для розв'язання нестандартних завдань та проблемних ситуацій

Програма складена на 4 кредити.

Форма контролю – поточний, ПМК, залік.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер теми	Назва теми
Тема 1.	Теоретичні основи судово-бухгалтерської експертизи
Тема 2.	Організаційні засади судово-бухгалтерської експертизи
Тема 3.	Методичне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи
Тема 4.	Інформаційне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи
Тема 5.	Організація дослідження та узагальнення висновків судово-бухгалтерської експертизи
Тема 6.	Організація та особливості проведення судово-бухгалтерської експертизи грошових і розрахункових операцій
Тема 7.	Організація та особливості проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій з матеріальними цінностями
Тема 8.	Організація судово-бухгалтерської експертизи з оплати праці та розрахунків за податками

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретичні основи судово-бухгалтерської експертизи

Судова експертиза: економічна суть та законодавчо-нормативне регламентування. Види та класифікація судових експертиз. Поняття судово-бухгалтерської експертизи, її предмет та об'єкти. Завдання судово-бухгалтерської експертизи та основні питання, які виносяться на її дослідження. Порівняння судово-бухгалтерської експертизи, ревізії та аудиту.

Тема 2. Організаційні засади судово-бухгалтерської експертизи

Організація судово-експертної діяльності в Україні. Порядок атестації судових експертів та основні кваліфікаційні вимоги до них. Система прав судового експерта. Обов'язки та відповідальність судових експертів. Підстави та порядок призначення судово-бухгалтерської експертизи. Етапи проведення судово-бухгалтерської експертизи.

Тема 3. Методичне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи

Сутність експертного дослідження в судово-бухгалтерській експертизі. Особливості методу судово-бухгалтерської експертизи. Використання спеціальних методів дослідження

експертом-бухгалтером. Характеристика основних процедур судово-бухгалтерської експертизи.

Тема 4. Інформаційне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи

Економічна інформація, її класифікація та значення в судово-бухгалтерській експертизі. Документація та її значення у судово-бухгалтерській експертизі. Інвентаризація як елемент судово-бухгалтерської експертизи. Інформаційно-технічне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи.

Тема 5. Організація дослідження та узагальнення висновків судово-бухгалтерської експертизи

Організація досліджень в експертизі та оформлення їх результаті. Вимоги до складання висновку експерта-бухгалтера. Процесуальна оцінка висновку судово-бухгалтерської експертизи. Реалізація висновку бухгалтера-експерта в судовому процесі. Профілактичні заходи усунення правопорушень у господарській діяльності.

Тема 6. Організація та особливості проведення судово-бухгалтерської експертизи грошових і розрахункових операцій

Об'єкти судово-бухгалтерської експертизи грошових і розрахункових операцій. Джерела інформації для проведення судово-бухгалтерської експертизи грошових і розрахункових операцій. Методичні прийоми експертного дослідження грошових і розрахункових операцій. Особливості узагальнення і реалізації результатів судово-бухгалтерської експертизи грошових і розрахункових операцій.

Тема 7. Організація та особливості проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій з матеріальними цінностями

Об'єкти судово-бухгалтерської експертизи операцій з матеріальними цінностями. Джерела інформації для проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій з матеріальними цінностями. Методичні прийоми експертного дослідження операцій з матеріальними цінностями. Особливості узагальнення і реалізації результатів судово-бухгалтерської експертизи операцій з матеріальними цінностями.

Тема 8. Організація судово-бухгалтерської експертизи з оплати праці та розрахунків за податками

Стандарт дослідження оплати праці та розрахунків за податками. Об'єкти експертизи оплати праці та розрахунків за податками. Джерела інформації для проведення експертизи оплати праці та розрахунків за податками. Методичні прийоми експертного дослідження оплати праці та розрахунків за податками. Узагальнення результатів експертизи оплати праці та розрахунків за податками.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України 28.06. 1996 р. №254к/96-ВР.
2. Кримінальний кодекс України від 05.04. 2001р. №2341-III.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. №4651-VI.

4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. 316-18-ІУ.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. №8073-Х.
6. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. №436-ІУ.
7. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. 1798-ХІІ (зі змінами і доповненнями).
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07. 1999 р. № 996 – ХІV (зі змінами і доповненнями).
10. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. №4038-ХІІ (із змінами і доповненнями).
11. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні. Закон України від 26.01. 1993 р. № 2939-ХІІ.
12. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII.
13. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз, затверджена Наказом Міністерства юстиції України від 08.10. 1998 №53/5 (із змінами і доповненнями).
14. Інструкція про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах: Наказ Міністерства юстиції України від 24.12.2003 р. № 170/5.
15. Положення про Координаційну раду з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 16.11. 1994 р. № 778.
16. Положення про експертну службу Міністерства внутрішніх справ. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 03.11. 2015 р. № 1343.
17. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах» від 30.05. 1997 р. № 8.
18. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Наказ МФУ від 02.09.2014 р. № 879.
19. Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні: Постанова Правління НБУ від 29.12.2017 р. № 148 (зі змінами і доповненнями).
20. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ МФУ від 30.11.1999 № 291 (зі змінами та доповненнями).
21. Про затвердження Порядку ведення державного Реєстру атестованих судових експертів. Затверджено наказом Міністерства юстиції України від 29.03. 2012 р. № 492/5.
22. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень. Затверджено наказом Міністерства юстиції України від 08.10. 1998 р. № 53/5.
23. Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання. Затверджено постановою КМУ від 04.06.2007 р. № 795.
24. Деякі питання надання платних послуг науково-дослідними установами судових експертиз Міністерства юстиції. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27.07. 2011 р. № 804.
25. Базась М.Ф. Теоретико-методологічні засади судово-бухгалтерської експертизи: навч. посіб. К.: МАУП, 2007. 488 с.
26. Волкова І. А. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. А. Волкова. К.: Центр учбової літератури, 2009. 84 с.
27. Ковальова О.В. Судово-бухгалтерська експертиза [Текст] : навч. посіб. / О. В. Ковальова, О. В. Бардаков ; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. - Х. : Віровець А. П. : Апостроф, 2012. 221 с.

28. Дондик Н. Я. Судова бухгалтерія : навч. посіб. / Н. Я. Дондик. К. : ЦУЛ, 2013. 208 с.
29. Духновська Л.М. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. К.: НУХТ, 2012. 143 с.
30. Жолнер І. В. Судово-бухгалтерська експертиза : навч. посіб. / І. В. Жолнер. К. : ЦУЛ, 2012. 364 с.
31. Понікаров В.Д. Судово-облікова експертиза. Харків, 2001.196 с.
32. Рудницький В.С., Бруханський Р.Ф., Хомин П.Я. Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень (опорні конспекти): навч. посіб. К.: ВД «Професіонал», 2004. 304 с.
33. Савченко Л. І. Судово-бухгалтерська експертиза: Опорний конспект лекцій. К.: КНТЕУ, 2001. 166 с.
34. Мумінова – Савіна Г.Г. Судово - бухгалтерська експертиза. навч. пос. / Мумінова – Савіна Г.Г. К.: КНЕУ, 2003. 202 с.
35. Мумінова – Савіна Г.Г. Судово - бухгалтерська експертиза. навч. пос. / Мумінова – Савіна Г.Г. Вид. 2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2003. 204 с.
36. Сизоненко О.А. Судово-бухгалтерська експертиза [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ України / Сизоненко О. А. - Донецьк : Дмитренко Л. Р. [вид.], 2013. 399 с.
37. Судово-бухгалтерська експертиза [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. В. Гуцаленко, Л. Г. Михальчишина, В. М. Сидорук, І. К. Пентюк ; Вінниц. держ. аграр. ун-т. - К. : Центр учбової л-ри, 2011. 350 с.
38. Шило В.П. Судово-бухгалтерська експертиза / В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.А. Шепелюк: Підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2015. 450 с.
39. Швець В.Є. Основи бухгалтерського обліку та судово-бухгалтерської експертизи: Підручник. К., 2008. 240 с.

Ресурси інтернету:

- [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua) - Верховна Рада України.
- <http://www.kmu.gov.ua/> - веб-сайт Кабінету Міністрів України.
- [http:// www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua) - Міністерство фінансів України.
- [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) - Державна служба статистики України.
- <http://sfs.gov.ua/> - веб-сайт Державної податкової служби України.
- [http:// www.nau.kiev.ua](http://www.nau.kiev.ua) - Нормативні акти України
- [http:// www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3) – Бібліотеки в Україні.
- <http://www.nbuv.gov.ua>. – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
- <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – Бібліотеки та науково-інформаційні центри України.
- [http://www. library. lviv.ua/](http://www.library.lviv.ua/)–Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника.